

Krisesentrene og covid-19 – resultat fra en kartlegging i oppmykningsfasen av pandemien

23. september 2020

Innhold:

Sammendrag	1
Bakgrunn og formål	2
Seks temaer for endring	3
(1) Institusjonelle endringer	3
(2) Samarbeid med andre tjenester/instanser	4
(3) Endringer i antall henvendelser	5
(4) Endringer i innholdet i henvendelsene	6
(5) Krisesentrenes bekymring for visse grupper	7
(6) Krisesentrenes forslag til forbedringer	8
Konklusjon	10

Sammendrag

Krisesentrene i Norge er en viktig infrastruktur og en god informasjonskilde for myndigheter og faginstanser om beredskapen i hjelpetjenestene i en krisesituasjon. Hovedinntrykket fra vår kartlegging er at krisesentrene ser ut til å ha tilrettelagt sin virksomhet godt for å håndtere smitteverntiltak og andre konsekvenser av covid-19-pandemien. Kartleggingen viser at krisesentrene har en betydelig kompetanse og erfaring fra å håndtere ulike typer av kriser.

Sentrene har velfungerende nettverk. Samarbeidet med andre tjenester i kommunen og med nasjonale myndigheter har vært like godt som før pandemien. Allikevel har endringer og innstramminger i samfunnet for øvrig og i andre hjelpetilbud også hatt konsekvenser for krisesentrene og deres brukere.

I den første perioden av koronakrisen opplevde litt mer enn halvparten (56 %) av krisesentrene at antallet henvendelser til sentrene gikk ned. I perioden med oppmykning av smitteverntiltak, rapporterer flertallet av sentrene om en økning av henvendelser sammenlignet med perioden med de strenge smitteverntiltakene.

Bildet er imidlertid ikke entydig. Det er store variasjoner mellom sentrene, og økningen ser først og fremst ut til å gjelde dagbrukerne. De fleste krisesentrene rapporterer om et uendret voldsbilde sammenlignet med situasjonen før pandemien. Imidlertid erfarer rundt

en tredjedel av krisesentrene at voldsutøvere bruker viruset og smitteverntiltakene som del av voldsutøvelsen. Dette er et interessant funn som kommende forskning må studere nærmere.

Bakgrunn og formål

NKVTS gjennomførte våren 2020, i samarbeid med RVTS Øst, den første kartleggingen om innvirkninger av covid-19 på krisesentre og om endrede hjelpebehov som følge av pandemien.¹ En nettbasert spørreskjemaundersøkelse ble besvart av samtlige krisesentre i april 2020, midt under de strenge smitteverntiltakene i Norge.

Andre runde av kartleggingen ble gjennomført i perioden etter oppmykningen av smitteverntiltakene fra slutten av mai 2020.² Spørreskjema ble distribuert til krisesentrene den 26. juni med purring den 2. juli. Skjemaet inneholdt 16 hovedspørsmål med samme tematikk som i første runde, men spørsmålene ble tilpasset og revidert til å kunne gjenspeile endringer fra perioden med nedstengning til mer oppmykning. Flesteparten av spørsmålene hadde faste svaralternativ. I tillegg kunne respondentene formulere utdypende svar og kommentarer på flere av spørsmålene (fritekst). Svarene ble gitt anonymt.

Skjemaet lå ute på nettet til 18. juli. Da hadde 37 krisesentre (av totalt 46) fylt ut hele skjemaet. Dette gir en svarprosent på 80. Svarprosenten er høy, men litt lavere enn ved det første måletidspunktet. Dette kan blant annet henge sammen med at undersøkelsen ble gjennomført på sommeren.

Krisesentre fra hele landet deltok i undersøkelsen. Fordelingen av sentrene på regioner tilsvarer den geografiske fordeling som krisesentervirksomheten har ifølge tilgjengelig statistikk.³ Av de krisesentre som deltok i studien oppgir 54 prosent en kommunal tilknytning, henholdsvis at de er en kommunal virksomhet (34 %) eller et interkommunalt selskap (20 %). 12 prosent av sentrene oppgir at deres organisasjonsform er «frivillig eller privat» og 34 prosent eies av en stiftelse.

Det overordnede formålet med denne kartleggingen var å studere hvordan pandemien har påvirket krisesentrene og voldssituasjonen i den periode da tiltakene ble gradvis myket opp fra slutten av mai 2020. Vi ville undersøke om det ble gjort endringer sammenlignet med den første fasen i pandemien (mars-mai) med strenge smitteverntiltak.

¹ <https://www.nkvts.no/content/uploads/2020/05/Krisesentre-og-covid-19.pdf>

² Kartleggingen er gjennomført av NKVTS og RVTS Øst. Hovedansvarlige for utarbeiding av notatet er Solveig Bergman, Margunn Bjørnholt og Hannah Helseth, i samarbeid med Anja E. Kruse, Carolina Øverli (alle NKVTS) og Mary Vold (RVTS Øst). En varm takk til krisesentrene som tok seg tid til å besvare spørreundersøkelsen. Takk også til Aida Babaii som var ansvarlig for den tekniske siden av kartleggingen.

³ Jf. Bliksvær T., et al. (2019). *Kommunenes krisesentertilbud. En kunnskapsoversikt*. NF-rapport nr. 13/2019.

Seks temaer for endring

Gjennom å kartlegge seks tema har vi sett på endringer ved krisesentre som institusjon og hvordan sentrene beskriver de endringer som de mener har funnet sted blant de voldsutsatte og i voldsbildet under pandemien:

- (1) Krisesentrene som institusjon/tilbud
- (2) Krisesentrenes samarbeid med andre tjenester/instanser
- (3) Antallet henvendelser fra voldsutsatte
- (4) Innholdet i henvendelsene
- (5) Krisesentrenes bekymringer for visse grupper
- (6) Krisesentrenes forslag til forbedringer

Denne oppsummeringen deles inn etter disse seks temaene, og baserer seg på beskrivelser og analyse av det kvantitative materialet og supplerende kommentarer i fritekstfeltet. Resultatene fra den andre målingen i juli sammenlignes med funnene fra den første undersøkelsen i april, der det er relevant.

Det er betydelige forskjeller mellom krisesentrene i Norge med henhold til størrelse, innholdet i tilbudet til voldsutsatte, sammensetning av brukere, organisering og ressurser samt samarbeidet mellom krisesentrene og det øvrige tilbudet i kommunene. Smittesituasjonen i landet har store regionale variasjoner. Dette gjør det krevende å gi et samlet og generelt bilde av hvordan krisesentrene i Norge har håndtert pandemien, noe det er viktig å ta høyde for når resultatene fra kartleggingen skal forstås og tolkes.

(1) Institusjonelle endringer

Vår første kartlegging, i april 2020, viste at nesten alle krisesentrene gjorde endringer i tilbudet til brukerne. De gjorde tilpasninger som følge av koronasituasjonen og smitteverntiltakene. Flesteparten av sentrene rapporterte om endringer i bemanningssituasjonen og i inntakskravene.

I vår andre kartlegging, i juli, spurte vi krisesentrene hvordan de organiserte virksomheten i perioden med strenge smitteverntiltak og i perioden etter oppmykning av smitteverntiltakene. Krisesentrene bekreftet funnene fra den første kartleggingen. Det var bare to krisesentre som oppga at de ikke hadde innført noen endringer i tilbud i nedstengningsperioden. Alle de andre sentrene rapporterte om endringer i dagtilbud, begrensninger i aktiviteter og gruppetilbud og begrensninger i hjemmebesøk. Under halvparten hadde gjort endringer i botilbud og redusert bemanningssituasjonen.

Etter oppmykningen av smitteverntiltakene sier omkring en tredjedel av sentrene at de ikke har innført noen endringer i tilbudene jamført med normalsituasjonen før pandemien. De innskrenkninger i virksomheten som fant sted i mars-mai, ble redusert og oppmyket under sommeren. Men fremdeles rapporterer omkring en femtedel av sentrene at de også i denne fasen av pandemien hadde begrensninger i botilbud (n=7)⁴, dagtilbud (n=8) og hjemmebesøk (n=9). Omtrent en tredjedel av sentrene melder om begrensninger i aktiviteter og gruppetilbud. Situasjonen er altså ikke tilbake til det normale, og justeringer i virksomheten gjøres fortsatt i henhold til smittevern.

I den andre kartleggingen rapporterte 16 prosent (n=6) av sentrene at de hadde hatt brukere med behov for oppfølging som de ikke har hatt mulighet til å hjelpe på grunn av restriksjoner. Dette gjelder altså et mindretall av sentrene, men erfaringene som ble utdypet i kommentarfeltet gir likevel sentral informasjon om utfordringer. Siden andre tjenester har vært nede har en del grupper tatt kontakt for å få hjelp. Det gjelder personer utenfor sentrets målgruppe, som for eksempel personer som har vært vitne til suicidalitet eller voldshandlinger som ikke er rettet mot familiemedlemmer, og vitner og pårørende til selvmord. Eller, som et senter beskrev:

«(I)kke etnisk norske brukere som har vært i behov for møter med andre tjenester (som eksempelvis NAV, bank, flyktningetjeneste, familievernkontor etc.) og har hatt problemer fordi de ikke kan norsk og heller ikke behersker digitale systemer (...). Dette har også vært ei stor utfordring for våre ansatte, for det er ikke alltid like enkelt å få dette til digitalt uten å møte vedkommende fysisk.»

To andre sentre kommenterer at grunnet smittevernhensyn har de måttet henvise brukere til andre sentre, mens et senter peker på at de har vært strengere på inntak og ikke har kunnet følge opp tidligere brukere. Et senter kommenterer at flere brukere enn normalt tar kontakt grunnet retraumatisering.

(2) Samarbeid med andre tjenester/instanser

Vår første kartlegging viste at over halvparten av krisesentrene meldte at de hadde fått hjelp fra kommunen for å håndtere koronakrisen i perioden med strenge smitteverntiltak. I den andre kartleggingen rapporterte tre fjerdedeler av sentrene at de ikke har hatt spesielt behov for bistand fra kommunen i perioden med gradvis lettelse av tiltak. En drøy femtedel rapporterte at de har fått hjelp fra kommunen for å håndtere pandemien. I kommentarfeltet meldes det blant annet om veiledning og oppfølging fra kommuneoverlegen når det gjelder rutiner for smittevern og oppfølging av syke.

⁴ «n» står for det antall som har svart på spørsmålet eller valgt et bestemt svaralternativ.

De aller fleste krisesentre mener at deres samarbeid med andre tjenester eller instanser (skole, barnehage, NAV, familievern, barnevern, helsetjenester, politi, advokat osv.) har vært mer eller mindre uendret både under perioden med de strenge smitteverntiltakene og i perioden med gradvis oppmykning og normalisering. Noen av tjenestene scorer litt dårligere enn andre. Under perioden med strenge smitteverntiltak gjelder dette Familievernet, NAV, helsetjenester og kategorien «andre» (Barnehus, Alternativ til Vold (ATV), boligkontor, flyktningkontor, frivilligorganisasjoner). Det er allikevel svært små forskjeller mellom de ulike instansene eller tjenestene. Etter oppmykningen av smitteverntiltakene opplever enda flere av krisesentrene at samarbeidet med tjenestene fungerer som før pandemien. Sentrene rapporterer at samarbeidet med de aller fleste tjenestene er helt eller nesten tilbake til nivået før pandemien. NAV kommer dårligst ut, men også for denne tjenesten sier 86 prosent av krisesentrene at samarbeidet fungerer i stort sett som før pandemien.

Oppsummert rapporterer krisesentrene at samarbeidet med andre tjenester og instanser fungerer tilnærmet som i en normalsituasjon under pandemien. Det gjelder i en enda større grad i oppmykningsfasen sommeren 2020.

(3) Endringer i antall henvendelser

I april, midt under perioden med strenge smitteverntiltak, opplevde et lite flertall (56 %) av krisesentre at de hadde færre henvendelser fra voldsutsatte enn innen pandemien. Syv sentre (16 %) rapporterte om en økning av henvendelser, mens de øvrige ikke opplevde noen forskjell.

I juli 2020, etter oppmykningen av smitteverntiltakene, ble krisesentrene spurt om de har opplevd endringer i antallet henvendelser sammenlignet med perioden med de strenge tiltakene. Når det gjelder dagbrukerne, mener mer enn halvparten av krisesentrene (n=19) at det var flere henvendelser i oppmykningsperioden enn i nedstengningsperioden. Bare tre krisesentre sier at det har vært færre henvendelser. Når samme spørsmålet ble stilt om gruppen beboere, rapporterer 12 krisesentre at det er flere henvendelser nå, 11 sentre sier det er omtrent som under nedstengningen av samfunnet, mens 6 sentre sier at de har færre henvendelser nå.

Antallet henvendelser fra voldsutsatte ser altså ut til å ha økt i mer enn halvparten av krisesentrene. Særlig gjelder dette for dagbrukerne. Det er store variasjoner blant krisesentrene i Norge, men samlet sett er tendensen at henvendelsene øker.

I det frie kommentarfeltet har et senter skrevet: «Det har vært svært stille i koronaperioden», mens et annet senter bemerker etter oppmykningen av koronatiltakene: «Vi merker en eksepsjonell stor pågang». Bildet er altså ikke entydig og det er muligens

fortsatt for tidlig å konkludere om innvirkningene av pandemien på antallet henvendelser fra voldsutsatte eller om volden har økt.

Fem sentre (13 %) rapporterer i den senere kartleggingen at smittevern er årsaken til at brukerne ikke har tatt kontakt før. Et flertall (67 %) meddeler at brukerne ikke har fortalt noe om hvorfor de ikke har tatt kontakt tidligere og åtte sentre (21 %) melder at det er andre årsaker.

(4) Endringer i innholdet i henvendelsene

Vår første kartlegging viste at rundt halvparten av krisesentrene (53 %) mente at det var for tidlig å konkludere om eventuelle innvirkninger av pandemien på innholdet eller tematikken i henvendelsene fra sentrene. 40 prosent av sentrene syntes at tematikken ikke hadde endret seg. Kun syv prosent (tre sentre) oppga at innholdet i henvendelsene fra brukerne hadde endret seg etter at koronatiltakene ble innført.

I juli svarte 76 prosent (n=28) av krisesentrene ikke opplever at innholdet eller tematikken i henvendelsene fra brukerne har endret seg i perioden med de strenge smitteverntiltakene. I tillegg sier 19 prosent (n=7) at de ikke vet eller at det er for tidlig å ha noe klart inntrykk av dette. Kun to krisesentre rapporterte at innholdet i henvendelsene hadde endret seg på grunn av covid-19. På spørsmål om situasjonen etter oppmykningen, oppga åtte av ti sentre at innholdet eller tematikken i henvendelser var uendret sammenlignet med før pandemien, og rundt 20 prosent mente det var for tidlig å konkludere om dette. I fritekstsvarene utdypes imidlertid svarene. Noen av sentrene understreket at flere av voldsutøverene har psykiske lidelser eller rus/alkoholproblemer. I oppmykningsfasen ser dog dette ikke ut til å være en like tydelig tendens som i perioden med de strenge tiltakene.

I koronakrisens første fase kom det medierapporter fra andre land om at voldsutøver brukte koronakrisen som en del av voldsutøvelsen. Dette var delvis bakgrunnen til at vi stilte et spørsmål om krisesentrene hadde opplevd at koronakrisen ble brukt direkte av voldsutøver som del av kontrollen eller volden som deres brukere utsettes for. Svarene fra krisesentrene i juli fordeler seg omtrent som i første runde. 70 prosent av sentrene (n=26) opplever ikke at smitteverntiltak eller koronakrisen anvendes som en del av voldsutøvelsen. 30 prosent (n=11) mener derimot at dette var tilfelle.

Av de 11 krisesentrene som mente det sistnevnte, fikk følgende svaralternativer høyest score: Voldsutøver bruker smittevernregler til å sperre voldsutsatte inne; Voldsutøver bestemmer hvilke smittevernregler som skal overholdes eller brytes; Voldsutøver skaper egne «korona-regler», for eksempel begrenser eller kontrollerer hvem den utsatte har kontakt med; Smitteverntiltak og koronakrise innebærer økt stress hos voldsutøver.

Det er verdt å merke seg at både våre to kartlegginger viser et liknende bilde: Omtrent en tredjedel av krisesentrene mener at viruset og smitteverntiltakene anvendes som del av voldsutøvelsen under pandemien.

(5) Krisesentrenes bekymring for visse grupper

Vi spurte krisesentrene om det var noen grupper av voldsutsatte som de var spesielt bekymret for at ikke får det tilbudet og den beskyttelsen de trenger. I besvarelsene fra april var 84 prosent av sentrene spesielt bekymret for barnas situasjon. Skoler og barnehager var stengt på undersøkelsens tidspunkt, noe som gjorde det vanskeligere for barn og unge å melde fra om vold og omsorgssvikt. Smitteverntiltakene gikk også utover tilbudet til de barn og unge som oppholdt seg på krisesentrene i denne perioden. Da krisesentrene besvarte samme spørsmål etter oppmykningen av smitteverntiltakene og gjenåpningen av barnehager og skoler, viste det seg at andelen av sentrene som var bekymret for barna hadde gått ned til 43 prosent. To andre grupper i samfunnet nevnes som særlige sårbare i begge undersøkelsene: voldsutsatte med minoritetsbakgrunn og personer med psykiske lidelser og rusproblemer.

Et senter oppsummerer bekymringen for de tre gruppene slik etter oppmykningen:

«Når det gjelder barn, er det ganske kort tid siden skolene åpna igjen, og det er sommerferie noe som gjør at arenaer for voksenkontakt utenfor familien blir begrenset. Voldsutsatte med etnisk minoritetsbakgrunn har mindre tilgang på informasjon, og kan derfor være reddere for situasjonen enn majoritetsbefolkningen. Mange av tilbudene til personer med rus- og/eller psykisk uhelse har vært begrenset i en lang periode, og her er det også ferieavvikling, som gjør dem mer sårbare.»

Litt over halvparten av sentrene melder fortsatt at de er spesielt bekymret for noen av de særlig sårbare gruppene, ofte dem med tilleggsproblematikk. Også i perioden med gradvis gjenåpning av samfunnet, rapporterte over 40 prosent av sentrene at de var spesielt bekymret for barn og voldsutsatte med etnisk minoritetsbakgrunn.

Prosentene nedenfor viser hvor stor andel av sentrene som er bekymret for en spesiell gruppe ved måletidspunktet etter oppmykningen av smitteverntiltakene. I parenteser oppgis andelen som var bekymret for samme grupper i perioden med strenge smitteverntiltak og nedstenging av store deler av samfunnet. Sentrene kunne krysse av på flere grupper.

57 % er spesielt bekymret for gravide, voldsutsatte med rusproblemer eller annen tilleggsproblematikk. (I april: 54 %).

43 % er spesielt bekymret for barna. (I april: 84 %)

43 % er spesielt bekymret for voldsutsatte med etnisk minoritetsbakgrunn.
(I april: 51 %)

5 % er spesielt bekymret for mødrene, og 3 % for menn/fedre. (Dette svaralternativet var ikke med i studien fra april)

24 % er ikke mer bekymret enn ellers. (I april: 12 %).

Et stort flertall av krisesentrene (31 av 38 som svarte på spørsmålet) opplever at hverdagen for barn som bor på senteret har blitt endret i perioden med strenge smitteverntiltak. Samtidig påpeker flere av sentrene at dette gjaldt for alle barn: «Som for alle barn i samfunnet var barna først bare hjemme, deretter tilbake på skolen med ulike restriksjoner». Noen av sentrene organiserte selv hjemmeundervisning: «Vi har egen lærer som driver skole, og egne pedagoger som driver et pedagogisk tilbud til barna på krisesenteret.» Dette var imidlertid noe som kun få sentre hadde ressurser til.

Selv om situasjonen for barna er blitt mer normalisert i perioden med oppmykning av tiltakene, mener nesten halvparten av sentrene at hverdagen for barna også i denne fasen av pandemien er annerledes enn før pandemien.

Vi spurte også hva krisesentrene tenkte om hverdagen for foreldre som bor på krisesenter. Svarene peker på et liknende mønster som for barnas del: De aller fleste sentrene mente at hverdagen var annerledes for foreldre som var beboere i perioden med strenge smitteverntiltak. Også etter den gradvise lettelsen av tiltak oppgir halvparten av sentrene at situasjonen ikke er tilbake i det normale. Noen foreldre kan ha opplevd økte forventninger til dem som foreldre under pandemien: «Hjemmeundervisning viser tydelige hull i egen kunnskap/læring. Merkes særlig hos innvandrere».

(6) Krisesentrenes forslag til forbedringer

Krisesentrene kunne velge mellom flere svaralternativ for å formidle hva de mente var de viktigste tiltakene for at de kan levere gode tjenester under den perioden av pandemien som vi var inne i på sommeren, med gradvis oppmykning av smitteverntiltakene. I parentes oppgis andelen som valgte samme svaralternativ i i perioden med strenge tiltak og nedstengning av store deler av samfunnet. Sentrene kunne krysse av på flere tiltak.

86 % av sentrene synes det er viktig med godt samarbeid med kommunale tjenester og andre lokale instanser (f.eks. helsetjenester, barnevern, politi, NAV). (I april: 85 %)

81 % syns det er viktig med god informasjon fra nasjonale myndigheter. (1 april: 76 %).

65 % syns det er viktig med anerkjennelse for jobben krisesentrene gjør og deres viktige rolle under koronakrisen. (1 april: 67 %).

62 % syns det er viktig med testing for smitte hos ansatte og/eller brukere. (1 april: 65 %).

46 % syns det er viktig med smittevernutstyr. (1 april: 63 %).

57 % syns det er viktig med økte ressurser /øremerkede midler. (1 april: 50 %).

Samarbeid med lokale instanser og tjenester og med nasjonale myndigheter oppleves av sentrene som det absolutt viktigste. Forskjellene mellom de to målepunktene er ikke store, med unntak for at sentrene uttrykker mindre bekymring for tilgangen på smittevernutstyr i juli sammenlignet med.

Resultatene viser at samarbeidet med andre lokale tjenester og hjelpetiltak er høyt prioritert av krisesentrene, i tillegg til god informasjon fra myndighetene. Det er også viktig å merke seg at en stor del av krisesentrene understreker betydningen av at den kompetanse og innsatsvilje som sentrene og deres ansatte har vist under pandemien, anerkjennes.

Det utdypes i kommentarfeltet at «anerkjennelse er ikke tiltak. Anerkjennelse er noe man får dersom man gir et godt faglig tilbud». Et annet senter skriver: «Kunne tenkt at en anerkjennelse for jobben kan ha ringvirkninger økonomisk sett i fremtiden. (...). For vår egen del så gjør vi dette for at vi vil støtte opp disse kvinnene, mennene og barna, ikke for anerkjennelsen.» Det er flere som beskriver at de ansatte har strukket seg langt for å kunne gi et tilbud til brukerne og samtidig følge smitteverntiltakene. De ulike ressursmessige betingelsene mellom sentrene påvirker muligheten til å gi et likeverdig tilbud over hele landet, påpeker et annet senter.

Blant lederne og de ansatte på krisesentrene kan også merkes en tydelig uro for fremtiden:

«Det at vi har klart å levere gode tjenester under pandemien skyldes ansatte sin vilje til å handle, til å legge egne behov bort for å fokusere på hvordan vi best skal hjelpe voldsutsatte. Det å få anerkjennelse og bli møtt som likeverdig er viktig for å fortsette å levere gode tjenester. Det å bli sett også av det offentlige kan være med på å øke følelsen av tilfredsstillelse. Mange ansatte er slitne når de sommeren 2020 går ut i ferie. Pandemien vil trolig vare og mange tiltak vil vi fortsette med. Andre avviker vi fortløpende».

Vi spurte også om kompetansebehov og behov for annen støtte fra de regionale kompetansesentrene (RVTS-ene). Av krisesentrene svarte 22 prosent at de ser nye kompetansebehov hos sine ansatte eller at det fins behov for annen støtte fra RVTS-ene enn

til vanlig på grunn av koronasituasjonen (i april: 30 %). Flere av dem som melder om nye behov sier de har behov for kunnskap om kriseledelse og hvordan ta vare på medarbeidere og seg selv i en krise. Flere melder også behov for hjelp til godt smittevern og tilgang til helsepersonell.

Konklusjon

Flertallet av krisesentrene rapporterer at antall henvendelser ser ut til å ha økt fra den første målingen i april til den neste i juni/juli. Men det er ikke noen voldsom økning, og økningen ser først og fremst ut til å gjelde dagbrukere, som kan henge sammen med at restriksjonene har myknet opp. Flere krisesentre rapporterte i den første studien at de hadde et begrenset tilbud til dagbrukere. Samlet sett er tendensen at henvendelsene øker. Men det er viktig å understreke at bildet er ikke entydig. Enkelte krisesentre oppgir at de fortsatt har færre henvendelser, på omtrent samme nivå som under de strengeste smitteverntiltakene. Noen få har sett en nedgang etter gjenåpningen.

Flertallet rapporterer at voldsbildet er omtrent som før. Samtidig oppgir omtrent en tredjedel av sentrene at voldsutøver har brukt viruset og smitteverntiltakene som del av voldsutøvelsen under pandemien også i oppmykningsfasen. Dette er et interessant og viktig funn, som kommende forskning må se nærmere på.

Alt i alt viser undersøkelsen at krisesentrene ser ut til å ha en solid og velfungerende infrastruktur. Vår undersøkelse etterlater et inntrykk av at pandemien ikke har ført til en krise for krisesentrene. Samarbeidet med andre tjenester oppgis å fungere som før pandemien. Samtidig synliggjør pandemisituasjonen noen problemer, som ressursmangel og i visse tilfeller en dårlig egnet boligmasse. Nedstengingen av skoler, fritidstilbud og sosiale arenaer for barn førte til at tilbudet til barna og situasjonen ble forringet for både barn og foreldre på krisesentrene.

Flertallet av krisesentre oppgir at de har kunnet hjelpe de voldsutsatte personer som har henvendt seg til dem under pandemien. Et lite mindretall sier i at de har fått henvendelser der de ikke kunne yte hjelp. I hovedsak dreier det seg om personer med annen problematikk enn vold. Disse henvendte seg til krisesenteret fordi de ikke har hatt noe annet sted å gå da andre tjenester var redusert, eller fordi de ble oppmerksomme på krisesenteret etter omtale i media. Sentrene ser altså ut til å håndtere pandemien fint, men endringer i tilbud i andre deler av samfunnet og hjelpeapparatet har også hatt konsekvenser for krisesentrene og det tilbudet de har kunnet gi.

Nedgangen i henvendelser har imidlertid skapt bekymring for at utsatte som kunne trenge hjelp ikke tar kontakt. Enkelte grupper av voldsutsatte har behov for at institusjoner som

utdanningsinstitusjoner informerer, melder fra og hjelper den voldsutsatte. En del av disse institusjonene har under pandemien vært stengt eller har hatt et begrenset tilbud.

Krisesentrene er fortsatt særlig bekymret for barn, etniske minoriteter, og andre voksne utsatte som er spesielt sårbare eller som har tilleggsutfordringer.

I skrivende stund (september 2020) er det uvisst hvor lang tid pandemien vil fortsette. Sikkert er at ettervirkningene av krisen vil merkes i lang tid fremover. Forskningsbasert kunnskap om hvordan krisesentre og andre hjelpetjenester har håndtert covid-19, kan bidra til bedre beredskap for pandemier og andre lignende kriser i fremtiden.